

HETI SZEMLE

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egy évre — — — — — 6 korona — fillér
Félévre — — — — — 3 „ —
Negyedévre — — — — — 1 „ 50 „
Tanítóknak és kézműiparosoknak egy évre 4 korona.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő
BÁTHORY ENDRE.
A lap kiadója:
A „PÁZMÁNY-SAJTÓ“

A szerkesztőséget és kiadóhivatalt illető összes küldemények, pénzek, hirdetések stb. a „Pázmány-sajtó“ címére küldendők, (Iskolaköz 3. sz.)
Hirdetések jutányos árban vételnek fel.
Nyilttér sora 40 fillér.
A lap megjelenik minden szerdán.

A magyar király itthon.

Hazájába, hű népéhez jön a magyar király. Ma este fog megérkezni a budai várpalotába. Útja azonban most nem egyszerű látogatás, fontos, az országra kiható ügyek elintézése várakozik reá. Jöttében hódolattal fogadja a nemzet, mert tőle várja a szőnyegen levő bajok orvoslását.

Érkezéséhez azonban eléggé indokolt aggodalom fűződik. Tudjuk, hogy az Ischlben megállapított terv szerint már esütörtökön, vagy legkésőbb pénteken Budapesten akart lenni, s ime hat-hét nappal halasztást szenvedett idejövetele. Bécsben feltartóztatták a magyar királyt, hogy osztrák bázison instrukciókat adjanak neki a rebellis magyarok telhetetlen kivánságairól. Osztrák miniszterek és diplomaták sürgölődtek az uralkodó körül, nehogy jó szíve és a magyarok igazai után indulva levegőbe röpitve azt a hagyományos osztrák politikát, mely a magyarnak soha sem a javára, mindig csak a bűrére dolgozott.

Ezek a tünetek töltik el ismét aggodalommal az igaz honfiai lelkeket, melyeknek folytonos ismétlődését évszázadok óta tapasztalják. Nem a nemzet csinálja jövőjét, hanem Bécsben döntenek el, mi történjék

vele. Olyan látszata van a dolognak, mint mikor a farkasok megrohánják és megmarczangolják a pásztort, hogy ne legyen képes a nyájra vigyázni, hanem saját sebei gyógyítására fordítsa figyelmét. Ki tudja, hány sebet ütöttek hét nap alatt odaát a király atyai szívére, mely azzal a szándékkal hagyta el az ischeli palotát, hogy meghallgassa ennek a nemzetnek trónjáig felhangzott panaszát.

Azokat az információkat, melyeket magyar oldalról beszerzett, bizonyára alaposan meg akarták, sőt meg is dolgozták Bécsben. Mert nem lehetett ott egyéb törekvés, minthogy a magyar királyt szembeállítsák az osztrák császárral, s a császári szó által parancsoltassanak reá a magyar királyra. Hisz ezek a jó urak Magyarországot mindig Ausztria provinciájának szerették nézni, amelylyel úgy kell elbánni, mint alárendelt tartománnyal. Ők a magyar királynak a legkevesebb befolyást tartották fent rendszerint a magyar ügyekbe. Az osztrák császári vezényszót tolták előtérbe, osztrák szemüvegen világították meg a magyar király előtt a helyzetet. Most is ez történt ott, semmi más egyéb.

Arra irányult minden törekvés, hogy minél jobban békókba

verhessék a magyart. Folyton az volt cselekvésöknek rugója, hogy ellenállási képességétől megfoszszák ezt a nemzetet, mert ha le vannak nyögözve az erők, a macska is könnyen elbánhat a királyi orosz-lánnal.

Arra való volt a király feltartóztatása, hogy a nyert idő alatt megpuhítsák Magyarországot, legalább ennek megpuhítható részét. A szabadelvű párt felé fordult a figyelem, melyet akcióba akarnak meneszteni a nemzeti törekvések ellen. Am ez ma már nem olyan könnyű dolog, mint csak pár hónappal ezelőtt is. A szabadelvű párt sem kapható ma már mindenre. Eltekintve a Tisza és Andrassy klikktől, melyet ma is ott látunk az osztrák esatlósok sorában, a többi aligha fog engedni a nemzeti kivánságokból. A nép pedig itt is, ott is megnyilatkozik, a szabadelvű választópolgárok gyűléseket tartanak, ahol nyilván kimondják, hogy az ellenzék által kibontott zászló győzedelmét kívánatosnak tartják, s mellette ők is latba vetik összes erőiket.

Arra való volt ez a feltartóztatás, hogy időt nyerjen Ausztria és a Magyarországon élő nemzetiségek megnyilatkozni a magyar nemzeti akarat ellen. Arra való volt, hogy osztrák vérttel lássák el a magyar

TÁRCZA.

Előszó.

A „Truby meséi“-hez. *)

Ruby és Truby jó barátok voltak s barátaim nekem is.

Rubynak nem volt pénze, Trubynak még kevesebb.

Ruby egyszer csak mit gondolt magában?

Hogy ő megházasodik.

Ruby a házasságról úgy gondolkodott, mint Montecuccoli a háborúról.

Montecuccoli azt tartotta, hogy a háborúhoz pénz, pénz és pénz kell.

Hát Ruby is azt hitte, hogy a házassághoz három dolog kell: pénz, pénz és pénz.

*) Steinkogler Jánosnak szeptemberben megjelenő főzetéből.

Látszik, hogy Ruby nem beszélt Kerekes Gusztó bátyákkal. Ő felvilágosíthatta volna Rubyt, hogy tévutakon bolyong.

Már előbb említettem, hogy Rubynak nem volt pénze s a menyasszonyának, a ki nem volt ugyan fiatal; de annál csunyább, ugyanannyi volt.

Ez nagy baj volt; mert Ruby nagyon szerelmes volt.

Azt mondják: a szerelmesek találékonyak. Hát találékony lett Ruby is; mert a szerelemből volt benne egy pár hektoliter.

Ki találta Ruby, hogy az ő baján csak Truby segíthet. Ruby tehát Trubyhoz fordult segítségért.

Egy szép napon peccés levelet hozott a portás Rubynak.

Ruby nagyon megörült; mert azt hitte: pénz van a levélben. Nagy lett ám a Ruby csalódása; mert pénz helyett egy csomó irást hozott a levél.

Ruby érthető bossúságában hozzám jött tanácsot kérni.

Ne vádoljon senki szerénytelenséggel: én rögtön átláttam a szitán.

Truby szeretett volna segíteni Rubyn; de pénze nem volt. Ugy segített hát, a hogy tudott. — Elküldte karezolatait.

Hacsak azt a látszatot nem akarom kelteni, hogy irigy vagyok, el kell ismernem, hogy a küldött apróságok kitűnőek. — Ki kell azokat adni s lesz pénz és lesz házasság.

Én hát azt tanácsoltam Rubynak, hogy a küldeményt könyv alakban tegye közzé. Ruby elfogadta tanácsomat.

Na hála Istennek! Előre örültem a jó eredménynek.

De mi legyen a könyv címe? Kérdi Ruby.

Erről igazán megfeledeztem; de hát szerencsére a baj nem oly veszedelmes.

Igaz: a tartalom egy csepp utmutatást sem adott a megfelelő címre.

FERENCZ JÓZSEF KESERÜVIZ

az egyedül elismert kellemes ízű
természetes hashajtószer.

királyt, amelyen megtörnek a trón felé irányuló tekintetek, amely rideg és erős a nemzet panaszhangjainak felfogásában, nehogy azok a korona elé jussanak. Arra való volt, hogy előkészítsék az útegeket a magyar politikusok visszaverésére, vagy esetleg a hálót megejtésükre. Mindig ez a taktika szokott előtérbe nyomulni. Az erőszak és kijátszás eszközei mozgásba hozatnak, hogy amazok pusztítsanak, ezek törbe-adjanak. Mert ha jól sepernek a lövegek, s a kitünően preparált hálóknak sikerül egy néhány kövér harcsát kifogni, a csukákkal és kárászokkal aztán már a horog is elbánik.

Nagy bölcseségre van tehát szükség első sorban a királynál. Át kell látnia ezen a politikai cselszövényen, meg kell értenie, hogy ilyen furlanggal nem lehet többé Magyarországon szilárd oszlopot állítani a trón alá, mert ez a politika aknát képez nemzetifejlődésünk alatt, abban a pillanatban robbantja szét, mikor legnagyobb szükség lehetne kompakt egységére. Meg kell értenie a királynak, hogy az osztrák igát nem akarja törni ennek a földnek a népe, hogy az az iga legnagyobb gyengesége magának a trónnak, mert az alattvalói hűség csak úgy szilárdul a nemzetek szívében, ha azt látják, hogy a dinasztia a saját érdekeit a legszorosabb kapcsolatba hozza az ő érdekekkel.

Nagy lelki erőre van szüksége a királynak, hogy visszaverje azt az erőszakos ostromot, amelyet ellene intéz az osztrák perfidia. Nagy lelki erőre van szüksége, hogy kimondhassa az igazságos szót még akkor is, ha már lelkében megérelődött. Vaskezekkel törekszenek ezt a szót elnyomni ajakán. Nem szégyenlik próbára tenni a koronás fő igazságérzetét, csak hogy az eddig folytatott gyalázatos munkájuk számára a jövőben is bázisuk és erejük legyen.

A bölcsesség és lélekerő kiváló attributumai kell hogy legyenek ezekben a nehéz pillanatokban nem-

zeti politikusainknak is. Első sorban a szabadelvű párt vezéreinek. Ennek a két tulajdonságnak kidomborodása a szabadelvű párton egyértelmű volna a nemzeti szellem és erő felszabadításával az osztrák járom alól. Mert ha a bécsi intrikával a nemzeti akarat egyöntetű megnyilatkozását látná összetűzni a király, lehetetlen volna észre nem vennie, hogy ezt a népet ámitani és elnyomni nem lehet, de nem is szabad, épen a trón jól felfogott érdekében.

Az ellenzék miatt ma már nincs mit aggódni, mert az minden bizonynyal meg fogja tenni a maga kötelességét, ha azonban a szabadelvű párt visszatérne régi szűkkeblű politikájához, minden bizonynyal vesztett perünk van, mert hiszen azt a benyomást tenné a királyra, hogy nem komoly nemzeti kívánságokról van itt szó, hanem egy párttöredéknél megfogamzott ideál az egész.

A legközelebbi napok meg fogják mutatni, hogy hány pénzt ér a szabadelvű párt. Jön a király, holnapután már megkezd a tárgyalásokat.

A német sógor.

Régi időtől fogva ismerjük azt a kebelbarátságot, amelyvel osztrák szövetségeseink a magyar nemzet iránt viseltetnek. Évszázadok elnyomó politikája, a meg-megújult vérmezőknek földöntúli árnyai, a bitófáknek és hóhéralposnak áldozatai hirdetik örök emlékeztetőül az utókornak. Az a barátság, amelyet ők hébe-korba mutatnak, csak arra való, hogy bekössék vele a könnyen hívők szemét, kiknek áldozatkészségével aztán annál könnyebben kihasználhassák a magyar nemzeti erőforrásokat. És az a barátság csak addig tart, míg a magyar engedelmes teherhordónak bizonyul, s abban a pillanatban megszakad, amint figyelmeztetni meri a mindig sarkában ólálkodó jókedvű fosztogatót, hogy ne kaparászszon olyan mélyen a zsebében, vagy ne tépje már teljesen ronggyá alkotmányának és államiságának különben is foszlányokra szaggatott darabjait.

Szóval, mihelyt a magyar reagálni kezd, vége azonnal a rozsol palástolt színlelésnek, s a jóbarát ökölbe szorított kezekkel rohan

reá, hogy agyonüsse, amiért con amore nem engedni zsebeltetni magát.

Ez a systéma nyilatkozott meg a volt osztrák miniszterelnöknek, Windischgrätz herczagnak ajakán a mostani kabinetválság alatt. Ennek a jó urnak borsózik a háta, hogy Magyarország personal unióra törekszik. És ez szerinte nagy baj Ausztriára. Hát természetesen. Mert ha Magyarország teljesen önállósítja magát, úgy katonai mint gazdasági téren, akkor nagyon sok kicsikart summától fog az osztrák sógor elesni. Elveszt egy jó fejős tehenet, mely évszázadokon keresztül oly odaadó hűséggel táplálta. Most még egyelőre nem tart tőle, mivel Magyarország gazdaságilag nem elég erős, néhány év alatt azonban bekövetkezhetik. Minden jó osztrák hazafinak tehát kötelessége megakadályozni, hogy az évek folyamán Magyarország gazdasági helyzete által a terv megvalósítása Ausztria kárára meg ne történjék.

Azt hisszük, elég nyílt beszéd. Meg kell tehát akadályozni Magyarországot gazdasági fejlődésében, koldussá kell tenni, amennyire csak lehet, nehogy a maga lábára tudjon állani. Ennél frappánsabbul aligha lehetett volna kifejezni az osztrák atrocitást és azt az őszinte barátságot, amelylyel hozzánk vonzódnak a Laj hántuli testvérek.

Nyíltan kiérzik ezekből a szavakból, hogy rájuk Magyarország fejlődése a legnagyobb veszedelem, amelynek minden erővel utját kell állani. No hát az ilyen barátságból nem kérünk. Éljen meg az osztrák a magáéból, ne velünk tartassa ki magát. Mi soha sem kérünk tőle semmit, ő meg minden évben milliókat zsebel ki ettől a nemzettől. Ugy élőködik rajtunk mint a pióczahad. És soha sincs megelégedve a rengeteg zsákmánnyal, hanem folyton arra törekszik, hogy teljesen tönkre tegye a magyar népet.

Ez a politika jóformán érvényesült ismert a magyar ember nem tud már megélni saját hazájában. A terményárak mesterségesen leszorítva, az adó horribilis módon felemelve, aminek következménye, hogy nincsen pénz az országban, így aztán pangásban van mezőgazdaság, ipar, kereskedelem, amelyek bázisai volnának a nemzet lüktető életének,

Ezzel a politikával szemben minden jó magyar hazafinak arra kell törekedni, hogy szétörje azokat a bilincseket, amelyekkel nemzetét az osztrák közösséghez kötik. Le-

Annak teljesen egyenlő jogosultsággal lehetne adni a következő címeket: „Karthago ostroma“, „A Sarmáth-síkság esatorna rendszere“, vagy ha úgy tetszik, „A foka és az obstrukció.“

Mi legyen hát a könyv címe?

Az a sok írka-fírka együttvéve olyan volt, mint egy láda, a melyben van menyasszonyi ruha, zálogszédula, tormás virsli és sok minden más.

Hm! A dolog még sem olyan egyszerű, vagy ha egyszerű is; de egy kicsit komplikált.

De hát címnek mégis csak lenni kell!

A mint így töprengtem, eszembe jutott egy kisasszony, a ki minden áron pap akart lenni, aztán megnősült s később toloncz lett belőle; eszembe jutott a szájhős, a ki ügyvédnek indult s lett belőle fegyencz és erről eszembe jutottak a takácsok.

Különös eszmetársítás! És mégis ez vezetett a könyv címére.

Mit csinálnak a takácsok? — Szőnek.

Mi mindent szokás szőni? — Vásznot, intrikát és mesét.

Truby nem takács, tehát nem szőhet vásznot; nem politikus, tehát intrikát sem szőhet: nem marad más hátra, mint hogy mesét szőhetett.

Ez e könyv címének a története.

És most halljuk: miket mesél Truby?

A lakótársak.

Mindkettő nagy családból származott: — az egyik névre, a másik számra nézve nagyból; mindkettőben jó költői tehetség van: Halmi Jenőnek a vidéki lapok már több versét közölték s — a mint ő mondja — az „Uj Idők“-nél is csak azért dobták papirkosárba a „Rémdráma“ című tankölteményét, mert Szabolcska Mihály, a ki riválist látott benne, intrikált ellene; — Aranyossy Berczi még jobb költő, a mennyiben már is nagy eredményeket mutatott fel azon a téren, mint lehet egy jókora vagyonnak rövid idő alatt nyakára hágni. A krónikai hűség ked-

véért megemlítem, hogy a költészettan ezen terén Jenő korántsem mérkőzhetik vele, minthogy neki még 100 korona megtakarított pénze is van.

Jenő hosszú, sovány fiú: orra és szája közt néhány szál szőr látható, a mit ő bajusznak nevez; különös ismertető jele: — minden új ismerősének elmondja, hogy most egy „Szörnyszülött“ című 7 felvonásos drámát ír.

Térjünk át Berczire. A mennyivel kisebb a termete, mint a Jenőé, aránylag anyival nagyobb a bajusza: — így senki sem tagadhatja, hogy pompásan kiegészítik egymást. Különös ismertető jele, hogy minden hónap elején 250 koronát kap szüleitől s minden hónap közepén mástól kér kölcsön. Ha még megemlítem, hogy mindketten negyedéves jogászok s Budapesten, Súlyom-utca 14 sz. I. em. 6. ajtó alatt laknak, kész az expozíció.

Jó ideig legjobb egyetértés uralkodott a két fiatal ember között. Jenő nagyokat

gyen Magyarország úgy katonailag, mint politikai és gazdasági téren teljesen önálló. Egyedül a personál unio felel meg a nemzet jövőjének. Legyen egy uralkodója a két nemzetnek, de az egyik ne éltskődjék a másik nyakán.

Ez a tudat már megérlelődhetett volna nálunk, a magyar embernek azonban közös sajtósága, hogy mindig csigalépésben halad. Pedig tudja, látja a saját nyomorúságát, de ahhoz a felfedezéshez még nem birt eljutni, hogy ennek egyik főorrása az osztrák uralom. Ébresztgetik ugyan a jobb észűiek úgy a sajtóban, mint a politikai és társadalmi érintkezésben, ámde odaát mindig gondoskodtak arról, hogy azt a szellemet, mely az ébredő nemzeti közérzést táplálja, hatványozott erővel ellensúlyozzák. Innen van aztán az a visszás helyzet, hogy ennek a hazának nagyon sok fia, tudva vagy öntudatlanul odaszegődik a saját ellenségeinek sorába.

Más államban ezt a symptomát nem észlelhetjük, csakis Magyarországon. Ott minden polgár a haza boldogságára törekszik és annak előmozdításáért latba veti képességének összes erőit, míg nálunk a lakosságnak jóformán jelentékeny része a nemzeti érdekek ellen dolgozik, a kormányzat pedig egyenesen az osztrák törekvéseknek volt uszályhordozója.

Ime most Windischgrätz herceg megtanított bennünket, hogy milyenek kell a jó osztrák hazafinak lennie. Aki a rendelkezésére álló eszközökkel mennél alaposabban ki tudja törni Magyarország nyakát. Nem lehet tehát jó magyar hazafi, aki szívvvel lélekkel vissza nem utasítja ezt a toleranciát, és közre nem működik arra, hogy az osztrák jó hazafiak óhajításai és törekvései ne mehessenek teljesedésbe.

Kertészeti kiállítás.

Többször is megemlékeztünk már lapunkban arról a kertészeti kiállításról, melyet a Szatmármegyei Gazdasági Egyesület szeptember 27.-én nyit meg városunkban. Az idő immár közeleg, a munka serényen folyik az ügy érdekében, hogy minél impozánsabb legyen, s a vármegye és város mennél nagyobb közönségét érdekkörébe vonja az a törekvés, mely hivatva van a kertészet minden ágát képviselve, azt a fejlettség lehető magas fokára emelni.

nyelve, de szó nélkül, figyelmesen hallgatott Berezi, midőn az szerelmi kalandjait beszélt el, melyeknél tulhajtott diszkrézióból nem említett neveket — s melyeknek kilenczven százaléka hazugság volt; viszont Berezi nagy áldozatkészséggel hallgatta végig barátja 20—25 versszakos értéktelen költeményeit.

Barátságuk akkor lett legszorosabb, midőn Jenő: „Altatódal“ című költeményének hallgatása közben Berezi tényleg elaludt. Jenő meghatva szorította keblére a hű barátot, a ki megérti versei szellemét s kire költészet, ime mily nyilvánvaló hatást gyakorolt.

Talán mondanom sem kell, hogy ezt a nagy barátságot csakis az zavarhatta meg, hogy mindakettőnek ugyanazon darázsdereku, ibolyaszemű, szőke angyalka tetszett meg: — s ez az érzelem nem holmi pillanatnyi fellobbanás volt; nem, ifjaink szerelmesek voltak nyakig, sőt, hogy egyenlő fokra helyezzük érzelmeiket, Bereziről bizvást mondhatjuk, hogy fülig, minthogy neki oly ma-

Egy ilyen nagyszabásúnak ígérkező, a gazdaság ezen igen fontos ágának fellendítésére törekvő mozgalommal szemben azonban első sorban magának a városnak, és a vármegyének vannak félre nem ismerhető kötelezettségei. Hiszen a város és a vármegye közönsége: érdekéből történik. Nemesak nemes cselekedet tehát, de úgy szólván principális kötelessége ennek a két erkölcsi testületnek nemesak moraliter, de anyagilag is tőle telhetőleg támogatni azt a törekvést, mely a gazdasági élet színvonalának emelése és minél tágabb körökre kiterjesztése céljából fogantatba vétetett. Vezető férfiaink, első sorban az alispán és a polgármester bölcsesége bizonyára meg is fogják találni azt a formát, mely a törvényhatóságok hozzájárulása következtében nagyobb arányúvá lesz hivatva kidomborítani a rendező Gazdasági Egyesület tevékenységét.

Egyesületek, testületek szintén kell hogy segítségére jöjjenek egy ilyen akciózt megindított testvéröknek.

Díjak kitűzése, buzdítás a kiállításban való részvételre, mind olyan tényezők, melyek jelentékeny súlyal esnének a siker mérlegébe.

Sőt egyesek is, különösen a tehetősebbek s a kik barátai a kertészetnek, szintén járulhatnának nemesak erkölcsi, de anyagi támogatással is az ügy előmozdítására.

A rendező bizottság áthatva a nemes ügy iránt érzett buzgalomtól a következő felhívást intézte a vármegye és város kertészettel foglalkozó gazdáihoz:

Át vagyunk hatva vármegyénk kertészetének, különösen gyümölcsészetének és borászatának rendkívül fontosságától s ép ezért mindent elkövetünk, hogy e termeléságakkal foglalkozók módot nyerjenek terményeik mentül tágabb körben való ismeretetésére.

E cél érdekében f. évi szeptember hó 27.-től október 4.-ig Szatmáron, a „Kossuthkert“-ben nagyobb szabású kertészeti kiállítást rendez, mely kiterjeszkedik Szatmárvármegye és Szatmárnémeti szab. kir. város területén termelt szőlő-, gyümölcs-, konyha- és virágkertészeti terményekre nyers és feldolgozott állapotban, méhészeti terményekre, valamint a kertészet, borászat és méhészet keretébe vágó bárhol előállított cikkek, eszközök és feldolgozó gépekre.

A kiállítás megfelelő látogatottsága érdekében nagyszabású intézkedések történtek.

gasságban kezdődött a füle, mint Jenőnek a nyaka. Komplikálta a helyzetet, hogy Balla Erzsike nem nagyon mutatta ki, melyeknek viszonzozza az érzelmeit: — a vallomását mindegyiknek meghallgatta, de nem válaszolt egyiknek se, se jót, se roszt. Jenő azt állította, hogy ő belé szerelmes a kis leány, mert sokszor sóhajtozik, mikor ketten vannak.

— Persze; — épen azért, mert veled kell lenni, — jegyezte meg erre Berezi, a ki viszont azért következtetett Erzsikének iránta való hajlandóságára, mert tapasztalta, hogy az ő megjegyzéseire bájosabban szokott mosolyogni, mint a másokéira.

— Szóval alaposan kinevet; — szokta erre Jenő mondani.

Egy nap, midőn már annyira kiélestedt köztük a viszony, hogy Berezi Jenőnek egy nagyszerű ódájára meg merte kockáztatni a „szamárság“ megjegyzést, ez kétségbeesve csapta le kezéből a verset s drámai hanghordozással kiáltott fel.

— Valamit kellene tennünk! Ez az

többek közt a földművelésügyi m. kir. Miniszter ur megbízásából konzulátusok útján a külföldi mérvadó körök figyelme is lehető tág körben fel lett hívva.

Szomoru eredmény lenne, ha ily széles körű érdeklődést kielégíteni nem tudnánk, s ez kertészetünkön ép a mérvadó körök előtt lesújtó bizonyítványul szolgálna.

Szomoru lenne, ha csupán az érdeklődés hiánya folytán vármegyénk oly érdekei, melyek a termelés ez ágával foglalkoznak, kiállításunkon kellő súlylyal nem vennének részt.

Meg vagyunk győződve arról, hogy gazdáink át vannak hatva a közjó iránti kötelességérzettel s ott, ahol nagyobb áldozat nélkül gazdasági viszonyainkat nagy mérvben fejleszthetjük, nem vonják meg erkölcsi támogatásukat.

A közérdek nevében teljes bizalommal kérjük fel tehát mindazokat, kik e kiállításban részt vehetnek, alkossanak lelkiismereti kérdést e mozgalomból, jelenjenek meg megfelelő cikkekkel e kiállításban, mutassák be a lehető legimpozánsabb módon, hogy vármegyénkben van a világpiacon való s itt a kereslet minden irányban megfelelő kínálatra talál.

Bejelentések legkésőbb szeptember 10-ig eszközlendők.

Bejelentési iverk a Szatmármegyei Gazdasági Egyesület titkári hivatalánál Szatmáron kaphatók.

Tegyünk, ha boldogulni akarunk!

Szatmár, 1903. augusztus hó 15.

A kiállítás rendező bizottsága nevében:
Poszvek Nándor, *Dr. Fekete Sámuel*,
titkár. elnök.

Betörés a Kálvárián és a szomszédos zsinagógába.

Augusztus 15-ikét követő éjjel hosszas munkát végzett a Kálvárián a gonoszság. A kegyelet érzetéből kivetkőzött tolvajok először is a kápolna ajtaján akartak bejutni, de a kettős ajtó utjokat állta. Azután a Várdomb-utczára néző ablakokon próbáltak szerencsét, de itt is kudarcot vallottak. Végte a másik oldalon sikerült nekik az ablakon keresztül betörni. A kápolnában átkutattak mindent, a sekrestye ajtaját is feszegették, de sikertelenül, s így üres kézzel másztak ki ott, a hol bementek. Hihetőleg ugyancsak

állapot már tarthatatlan. Legokosabb lenne, ha párbajt vívnánk Erzsikéért, vagy huszonegyeznének egyet s a vesztett félreállna.

Berezi, mint kipróbált sakkróka, megoldás céljából egy sakkpartiet ajánlott, míg Jenő ragaszkodott a huszonegyezhez: — alkalmasint nem is egyeztek volna meg, ha be nem lép hozzájuk közös kebelbarátjuk, Soós Tóni, az „Éj lovagjai“ és a „Sirva vadók“ asztaltársaságainak elnöke, egyike a budapesti jogászok legerősebb ivóinak.

Hogy mint adták elő Tóninak közös szerelmük miatt történt meghasonlásukat s mint jött létre hármójok közt a helyzet megoldására nézve a megegyezés, azzal nem akarom untatni az olvasót, csak magát a megegyezést tartalmazó iratot mutatom be.

S z e r z ő d é s,

melynek értelmében

1., Alulírottak kötelezzük magunkat, hogy ma este pont 8 órakor megjelenünk a „Józanság“ vendéglőben s ott végkimerülésig tartó borpárbajt vívunk.

ezek nyitották föl a szomszédos zsinagóga ajtaját még azon éjjel, a honnan a feltört perselyekből elvitték a benn levő pénzt és még egy pár értékesebb ezüst tárgyat.

Csatoljunk ezen fertelmes gaztethoz néhány gondolatot.

Főpásztorunk jóvoltából megújult a Kálvária kápolnája. Imádságainkkal háláljuk meg Ő Nagyméltóságának bőkezűségét, a melylyel nem kis örömet szerzett a szatmári róm. kath. híveknek. — Városunknak kegyelmi helye a Kálvária. — A Kálvárián áldozott érettünk a legszentebb szív; itt a Kálvárián gyógyul be sok szív sajnó sebe. Bánatos szívünk gyászos fellege oszlik el, mikor megpillantjuk a Kálváriának új fényben ragyogó kettős tornyát, a melyek vigasztaló reményt szülve a kebelben, felmutatnak a fájdalom dombjáról a boldogság honába. — Sok földi szegény jár a Kálváriára kincset keresni. Találunk is ott olyan kincset, a milyeneket még az arany- és gyémántmezőn is hiába keresünk. Ott találjuk ama drága kincset, melyről már a nemzetek apostola szólt: „Nagy áron vétettek meg“ t. i. Krisztus vérén. Ott találja a zaklatott bánatos szív a kegyelmet, bűnbocsánatot, a lelki békét és mind azt, a mi a szívet megnemesíti, az embert lelkileg gazdaggá teszi. De ezen kincseket nem éjjel kell keresni, ezekért nem kell ablakokat törni, ajtókat fészegetni . . .

Valóban borzad az ember a gazság hallatára. Oda mennek szentségtörő gazságot elkövetni, lelküket hajmeresztő vétekekkel terhelni, a hol Istennel kellene kibékülniök! Földi kincset keresnek a Kálvárián az anyagban poshadó törpe lelkek, a megváltás szent helyén keresik azt. De ezt is hiába, mert az ott levő megaranyozott vagy ezüstözött tárgyak inkább művészeti szempontból és a hit fénye mellett birnak nagy értékkel, de nem a profán tolvaj-világ előtt.

Nem első kísérlet ez a szentségtörő kísérlet a Kálvária ellen.

A hátramaradt nyomok és egyéb körülmények arra vallanak, hogy a szerencsétlen betörő jártas és a körülmények ismeretébe beavatott egyén volt.

Sajátságos! Alig fejeződik be a Kálvária megújítása, már is következik a betörés.

Legyen szabad minden gyanúsítás nélkül általánosságban, kapcsolatba hozni e gyászos ténnyel egy más talán még gyászosabb ténnyel.

2., A ki elébb jut oly állpontra, hogy vagy nem akar tovább inni, vagy elalszik vagy az asztal alá kerül, az egyszer smindenkorra köteles lemondani Balla Erzsike k. a. ról; a nyertes pedig fizeti a czechet, megkéri az Erzsike kezét s két év múlva nőül veszi őt.

2., Soós Antal urat jurytagul felkérjük s szivességéért díjtalanul részt vehet ivásunkban.

Budapest, 1903. május 5.

Előttem: *Halmi Jenő,*
Soós Antal. *Aranyossy Albert.*

Este 8 órakor valóban annak rendje és módja szerint kezdetét vette a versenyívás. Az ügybuzgó zsűritag elemében volt. Tekintettel arra, hogy ő a főváros egyik legkitartóbb ivója, maga elébe vizes poharat tett, mely azonban öt percenkint borossá lett, minthogy az erős ó-borból sűrűn töltögetett úgy a maga, mint a két párbajozó poharába.

Az iparos osztály becsületessége, erkölcsös volta és vele együtt anyagi jótéte pusztuló félben van. Romlásának oka a vallástalanság. Műhelyeik a bűnnek állandó iskolái. Vannak kivételek, ezeknek kettős tisztelettel adózunk; de a ki ez állítást sokalja, czáfolja meg a következő pontokat.

1. Az inasok és segédek panaszkodnak, hogy ők mestereiknek lealázott rabszolgái lettek. Vasár- és ünnepnapon ép úgy dolgoztatnak velük, mint hétköznap; még annyi szabad időt sem engednek nekik, hogy szent misére mehethének; megeskik, hogy az esztendőben egyszer sem gyónhatnak; szóval úgy kell felnőniök, mint a vadon erdő lakóinak. E sorok írójához is így köszöntött be egyik helybeli katolikus mester felszabadított inasa: „No most már jöhetnek“. Tanítson meg imádkozni, gyónni, mert eddig úgy éltem, mint az okatlan állat; hűséges voltam, de gazdám . . . Ugyancsak e sorok írója nem egy esetet tud arra, hogy sok műhely nem más, mint a gonoszság iskolája, a hol a gazda a tanítómester: ő gunyolódik legjobban minden szent dolog fölött; ő öli ki inasának szívéből a még ott rejtőző vallásos érzületet; ő lázít . . . Ha ez így megy, akkor ne csodálkozzunk azon, hogy a műhelyekből lelkiismeretlen mesterek, kész tolvajok és rablók kerülnek ki.

2. Sokszor — igaz — hazugsággal menetetik magukat az inasok és segédek; de ha nem tanítja is rosra a mester környezetét, az azonban nagyrészt igaz, hogy a mesterek nem fordítanak annyi gondot inasokra és segédekre, mint kötelességismerő családfőhöz illenék. Hagyják őket beszélni, amint nekik tetszik; hagyják őket Isten és az egyház törvényeit megvetni, erkölcstelenül élni; csak egyet követelnek tőlük: hogy szüntelenül dolgozzanak. Az ilyen mesterekre is kimondotta szent Pál a kárhóztaló ítéletet: „A ki pedig övéire és főkép háznépére gondot nem visel, a hitet megtagadta, és a hitetlennél is alább való.“ Ha a mesterek nem adnak jó példát környezetüknek, nem nevelik a ház népét Krisztus szellemében; akkor majd ad a gonosz világ nekik példát, majd fölnevelik őket például a szociálisták; de ezeknek a tanítványai csak társadalmat veszélyeztető szörnyetegek lesznek.

Mit tegyünk tehát? Hogy neveljen az a mester Krisztus szellemében, hogyan tartsa meg ház népével az Isten és az egyház törvényeit? Hiszen a világ csufja lesz, ha nem tart a többivel.

Tíz óra után már meglehetősen virágos volt a hangulat. Jenő arra kérte Berezi, hogy zenésítse meg valamelyik költeményét, habár az a füttyülésen kívül más zenéhez nem értett, Berezi pedig arra nógatta Tónit, hogy utazzék el rögtön Esztergomba; keltse fel Korpás ügyvédet s kérje meg, hogy mondja meg a feleségének; ne haragudjék, a miért a multkor nem ment el a zsorra, de igazán sok dolga volt.

— Részegek vagytok alaposan, azt látom, de még sem eléggé: — dörmögte Tóni, midőn a nyolcadik üveg ó-bort szedte elő s még sűrűbben kezdett töltögetni, mi alatt az üveg — bizonyára a fontos pillanattól megatva — reszketett a kezében.

Éjfél után aztán az történt, hogy a nagy vizes pohár, mely, mint említettem, boros pohárrá lépett elő, kiesett a Tóni kezéből s az asztal alá gurult: Tóni utána bujt s ott is maradt szépen: hangos horkolása bizonyította, hogy az igazak álmát aluszsza.

Épen a merénylet napján adott a helybeli Mária-Kongregáció példát arra, hogyan kell az iparos osztályt a pusztulás útjáról a tisztesség s becsület útjára visszaterelni. Az nap délelőtt 8 óra körül vagy negyven tisztes polgárt láttunk az oltárhoz közeledni, a kik mély áhitattal vették magukhoz a legméltóságosabb Oltáriszentségben jelenlevő Üdvözítőt, hogy így Nagyasszonyunk ünnepét méltóképen szenteljék meg. E megható jelenet csak rövidke mozzanat a Kongregáció életéből, a melynek czélja szűz Mária különös oltalma alatt visszahozni a katolikus családokba a gyakorlati kath. életet . . . Évszázadok tanusítják, hogy képes a kongregáció e magasztos czél elérésére; képes rövid idő alatt egész községeket vármegyéket átalakítani. És e jelen mostoha körülmények között alig mutatkozik más hathatósabb eszköz a pogány állapotok megszüntetésére és áldottabb jövő előkészítésére. Valóban ideje már, hogy a szatmári jobb gondolkozású iparosok a kongregációban a mentségökre küldött bárkát felismernék, és abban menekvést keresnének a veszedelem elől.

H I R E K.

A király születésnapja. Tegnap ünnepeltük Ő felsége születésnapjának évfordulóját. Minden magyar ember őszinte örömmel vesz részt ezen az ünnepen, s áldja a Gondviselést, bogy olyan bölcs uralkodót adott nemzetünknek, ki a magyarokat őszinte szívből szeretve törekszik népe boldogulását előmozdítani. Ez alkalomból az egész országban ünnepélyes istentiszteletek voltak, minden hűséges alattvalói kebel buzgó imával fordult az egek Urához, hogy jó királyunk életét óvja, szívére erősítse népének szeretetében. Városunkban táborig mise volt, melyen diszben jelent meg úgy a honvédség mint a közös hadsereg legénysége a tisztikar vezetése alatt. A székesegyház előtt sátor alatt virágokkal és zöld ágakkal díszített oltár volt felállítva, a katonaság a piacon és a Széchenyi-utcán foglalt helyet. Ő nagyméltósága a püspök ur mondott 8 órakor csendes misét, mely alatt a katona zenekar játszott, a legénység pedig diszlvéseket tett. Nagy közönség lepte el a térséget, hol az istentisztelet lefolyt. A templomok tornyain, a püspöki palotában, középületeken és sok magánházon ott lengett a nemzeti lobogó.

A két lakótárs a nem várt fordulatra kissé kijózanodva nézett össze.

— A zsűritag elaludt, ezuttal nem folytathatjuk a mérközést — szólta Berezi.

Jenő, úgy látszik, részegen okosabban tud gondolkozni, mint józanon, eszébe jutott, hogy ha el is akarná venni Erzsikét, kettőn áll a vásár, meg aztán — valljuk meg, hogy főként ez jutott eszébe — a mostani és még egy folytatólagos ilyen mulatságra rámehet a megtakarított száz korona; — azért nagy-lelkűen ezt felelte.

— Nem is kell. Én lemondok Erzsikéről a te javadra.

Berezi természetesen nem hagyhatta lefőzni magát.

— Szó sines róla; én mondom le a te számodra.

— A viláért sem! Én azért mondom le, mert úgy érzem, hogy már nem is szeretem: — és ő is bizonyára téged szeret. A te göndör fürtjeid, nem csuda, ha megtetszettek neki.

A város már hétfőn délután fel volt lobogóva. Este a katonazenekar térzenét adott, mely után disztakarodó volt. A zárdatemplomban 9 órakor Szabó Norbert nagyprépost mondott ünnepélyes szent misét, melyen szintén szép közönség vett részt. A püspök ur Ő nagyméltósága a tisztikar részére a disz-ebédhez pompás borokat küldött, a legénységet pedig sörrel látta el.

Szent István király. Holnap ünnepli a kath. anyaszentegyház a magyarok első apostoli királyának emlékűnapját. E nap ünnepe egyszerűen a magyar hazának, mert Szent István király vetette meg e nemzet államiságának ama szilárd fundamentumát, melyen immár több mint egy ezredéve áll az idők viharai közt, s dacolt ezernyi vészszel, fergeteggel, melyek léte alapjai ellen törtek. Szent István neve minden magyar kebelben megrezgetteti a honszeretet hurjait, e név valóságos eszmény előtte, mely lelkesedésre hangol. Imádkozunk e nagy napon hazánk szent királyához, hogy távolítsa el az Isten ama felhőket nemzetünk egéről, melyek a megpróbáltatások nehéz idején ezeréves alkotmányunk féltékenyen őrzött bástyái felé közelednek a kitörő vihar morajával. Az ünnepélyes szentmisét a zárdatemplomban 9 órakor a püspök ur Ő nagyméltósága fogja végezni és dr. Wolkenberg Alajos theol. tanár intéz szent beszédet a közönséghez.

A minoriták rendfőnöke. A minoriták a napokban tartott gyűlésükön választották meg rendfőnöküket, mely alkalommal ismét, s ez ízben harmadszor emeltetett nagy lelkesedéssel Csák Czirjék e magas méltóságba. Őt úgy városunk, mint vármegyénk közönsége közelebbről is ismeri, mert egy időben Nagybányán működött tanári minőségben, sőt városunkban szentelte pappá a 80-as években dr. Schlauch Lőrincz szatmári püspök. Csák magas műveltségű s szeretetre méltó egyéniség, ki rendtársainak bizalmára a legtöbbször mértékben érdemes.

Esküvő. Berencei és járdánházi Kovács Jenő s neje domahidi Domahidy Hedvig s hiripi és ivácskői Szuhányi Ödön és nemes-tóthy Szabó Mária örömmel tudatják, hogy Szuhányi Margitot Kovács Sándor földbirtokos, szolgabíró f. hó 25.-én vezeti oltárhoz szatmármegyei Ivácskón. — Somogyi Sándor galgóczi szolgabíró tegnap esküdött örök hűséget Udvariban Kölcsey Margit kisasszonynak, Kölcsey Zsigmond udvari földbirtokos leányának.

Uj gondnoksági tag. Vármegyénk főispánja Dr. Hantz Jenő ev. ref. főgymn. tanárt, a helybeli áll. el. iskolai gondnokság tagjává kinevezte.

Kirendelés. Az igazságügyminiszter Izik Vilmos mátisalkai szolgabíró a szatmárnémeti kir. ügyészség kerületébe ügyészségi megbízottul rendelt ki.

— Ellenkezöleg — felelt hávvel Berzi — Erzsike érzelmes kedélyű lány s a te nagy költői tehetséged bizonyára meghódította — s én nem is akarok tovább reménytelenül szeretni.

— Így tehát mindketten lemondunk? — kérdezte Jenő kissé megnyult arccal, arra gondolva, hogy a czech felének kifizetése most már reá vár.

— Igen testvér s szent közöttünk a béke, egy leányért sem veszünk össze többet! — szavalt Berzi szívére tett kézzel.

... A zsűritag pedig hatalmasan horkolt; nem is sejtve, hogy ő miatta vesztett el egy kis lány egyszerre két szerető szívet.

K.

Halálozás. Kanovics György, a balatonfüredi szeretetház igazgatója f. hó 13.-án két heti szenvedés után elhalt. A kiváló tanfőru működését az Akadémia is elismerte s nemrég a Wodiáner-féle 1000 koronás ösztöndíjjal jutalmazta meg. Temetése nagy részvét mellett ment végbe. Városunkból Komka Alajosné, Kertészfy Gáborné, Andrassy Gáborné testvérei gyászolják elhunytát.

A nemzeti követelések mellett. Szombaton, e hó 15.-én tartott gyűlésében foglalt állást a szabadelvű párt a nemzeti követelések mellett, egyhangú lelkesedéssel fogadván el a debreczeniek álláspontját, melylyel a haza bajnokai mellé állottak. A gyűlés elnöke, dr. Kereszteszgy Lajos ügyvéd szép beszéd kíséretében ajánlotta a választmány által már letárgyalt javaslatot, amelyet lapunkban a mult alkalommal már ismertettünk. Beszéde után általános éljenzés tört ki az ajkakon, ami arra enged következtetni, hogy a szabadelvű párt állásfoglalása nem muló szalmatűz, hanem átérzése a nemzet igazainak, s a legbensőbb meggyőződés szüleménye.

Eljegyzés. Bihar Ferenc vezérkarhoz beosztott es. és kir. vadászfőhadnagy, Bihar es. és kir. altábornagy, kerületi parancsnok fia, folyó hó 16.-án jegyezte el Batizon Horváth Idát, szent-tamási és szeregnyházi Horváth Draveczky Zolna leányát.

Lemondás. Krüszély Barnabás, ki alig egy évig működött törvényhatóságunknál mint aljegyző, állásáról lemondott. Lemondási kérvényét, melyet a polgármesteri hivatalhoz már benyújtott, a jövő havi közgyűlés fogja tárgyalni.

Pótathelyezés a kegyesrendieknel. Szakáll Gyula, kegyesrendi tanár, a kit rendkormányza Veszprémből Lévára helyezett át, a legujabb rendelkezés szerint a máramaroszigeti gymnáziumhoz osztatott be.

Körjegyző választás. Nántú községben megtartott jegyzőválasztás alkalmával Fiók Zoltán ottani h. körjegyzőt 15 pályázó közül egyhangulag nántú körjegyzőnek választották.

Gyászhir. Suri Jenő a szatmári kir. kath. tantékpöz II. éves növendéke f. hó 13.-án hosszas szenvedés után elhunyt. A megboldogult földi maradványait f. hó 14.-én helyezték örök nyugalomra a család és tanulótársai fájó részvéte mellett.

Szoborleleplezés. Városunk elhalt főkapitányának, a kedves emlékü Kiss Gida bátyánk szobrának leleplezése valószínűleg szeptember 27.-én lesz, a Gazdasági Egyesület által rendezendő löverseny napján. Horvay János szobrászsal a város a szerződést megkötötte s a jelzett napra a szobor készen lesz, hogy a leleplezési ünnepély megtartható legyen.

Lélekekemelő ünnepély folyt le tegnap délelben a nagyváradai hadapród iskolában. Közel száz ifjut avattak tisztihelyettesé. Száz magyar ifju kezében ragyogott a fényes kard, száz ifju szívében zsongott az eskü komoly szava. Minket szatmáriakat is közelről érdekel az ünnepség. A nemes városnak alapítványa van az intézetnél s ez alapi vány első élvezője, Mazurek Béla most hagyta el az iskolát mint tisztihelyettes.

Hymen. Tárczy Károly tanárjelölt jegyet váltott Lehotay Zsigmond, Munkács város főjegyzőjének leányával, Irén kisasszonynyal. — Müller István esászlóczi rk. tanító a napokban vezette oltárhoz az ungvári róm. kath. templomban öz. Nadobinszki Mihálynét. Zsurek Ferenc poroszlói áll. iskolai tanító a mult nap esküdött örök hűséget Petreczki Mihály alsódomonyai gk. tanító leányának, Etelkának.

A Rákóczi-emlék. A alispán megkötötte az alkuuegyezményt Kepes Sándor színevéraljai kögyárossal arra nézve, hogy ez a Rákóczi Ferencz tiszabecsi győzelme emlékére állítandó emlékjelet, a vármegyei kir. államépítészeti hivatal által átdolgozott módosítások figyelembe vételével, 10500 koronáért szeptember hó 16-ig készítse el, s szeptember 20-ra leleplezésre készen adja át. Komáromy János Ugoceavármegyei tisztifőügyésze s Kacsó Károly szatmárvármegyei kir. államépítészeti hivatali kir. főmérnök és Ivánka Lajos ugoceavármegyei kir. államépítészeti hivatali kir. mérnök közbejöttével augusztus hó 14.-én az emlék elhelyezésére szükséges földterület kisajátítása egyezségileg biztosítván, Kepes Sándor a munkálatot azonnal megkezdte. A helyzet az emlékre nézve annyiban előnyösen változott, hogy az emlék kedvező elhelyezését akadályozó keresztnek más pontra való elhelyezésébe Dr. Buza Sándor tiszaujlaki róm. kath. lelkész beleegyezett.

A vizsgálat után. Említettük volt lapunkban, hogy Fehér-Gyarmatról többek aláírásával egy panaszlevél érkezett a belügyminiszteriumhoz, melyben Bornemissza Imre jegyzőt azzal vádolták, hogy a tűzkárosultak részére begyűlt könyöradományok kezelése és a község házának építése alkalmával szabálytalanul járt el. A miniszter Römer Róbert miniszteri titkárt és egy számtanácsost küldött ki az ügy megvizsgálása végett, kik pénteken be is fejezték működésüket. A vizsgálat során kiderült, hogy a vádak alaptalanok, mindössze annyi kifogásolható dolog merült fel, hogy a képviselőtestület a tűzkárosultak részére begyűlt pénzből a jegyzőnek száz koronát szavazott meg és utalt ki a kezelésnél és a kiosztásnál teljesített szolgálataiért. Ezért természetesen a felelőség a képviselőtestületre hárul, ha olyan határozatot hozott, mely nem állott jogában.

Megszűnt helyi lapok. Két helybeli lap fejezte be városunkban pályafutását. Életök rövid ideig tartott, nem is élet, csak tengődés volt. Az egyik a „Jüdische Zeitung“, amelyet a bevándorlott kaftánosok irodalmi szükségletének kielégítésére alapítottak a tultuzgó vállalkozók. Az élelmes nácziónek azonban úgy látszik inkább a geseft kell, mint az ujság meg az irodalom. Nem jöttek az előfizetők, így a nagy hévvel megindult vállalkozás pár hónapi vergődés után végleg dugába dőlt. Nem busul érte senki, Szatmárnak szégyene volt ez a zsidó betűkkel német nyelven megjelent termék. Valószínű, hogy első és utolsó kísérlet ez nálunk ezen a téren. A másik a „Sárkány“ című élelzap, amelyet szintén az érdeklődők hiánya hantolt el.

A jótékony nőegylet működése. A jótékony nőegylet a mult julius hónapban ismét tekintélyes összeget fordított az árvák és szegények segélyezésére. Áldást osztó keze esendben, de lankadatlanul működik, hogy enyhítse a nyomort, felszárítsa a szegények könnyeit. Az árvaházra 209 kor. 33 fillért fordított, szegények segélyezésére 112 koronát, rögtöni segélyre 2 koronát, amely összegek 323 korona 33 fillért tesznek ki.

Tűz az Uj-majorban. Hétfőn délelőtt 8 óra tájban Klein József tulajdonát képező 16 méter hosszú melléképület gyuladt ki ismeretlen okból. A tüzet a barakkokban elhelyezett tartalékos honvédek vették észre, kik azonnal kivonultak a veszély színhelyére, hol a gyorsan kivonult tűzoltósággal karöltve nagy munka után sikerült a tűz tovatérjedését meggátolni. Két szekér lóhere égett el. A kár mintegy 800 koronára tehető.

Táncmulatság P.-Daróczon. — A pusztadarózi ifjuság által vasárnap este az ev. ref. iskola javára rendezett táncmulatság kitünő időben a legszebb eredménnyel végződött. A rendezők fáradságának megvolt a kívánt sikere. Városunkból is számos család rándult ki a kellemesnek ígérkező mulatságra, melyben senki sem esalmozott. A reggeli órákban *Melegh Gyula* ev. ref. lelkész a bál intelligenciáját lakásán szíves vendégszeretében részesítette. *Sáffár Imre* atyai ev. ref. lelkész, a vendégszerető házigazdát, mint a ki fáradhatlanul működik az egyház és iskola fellendítésén, ennek k. családját, s az egyház és iskolaszék tagjait; *Selyeby Ferencz* atyai földbirtokos szintén a k. családot s a vendégeket éltették. Végül *Melegh Gyula* szép beszédben mondott köszönetet az elhangzott beszédekért s a vendégekért üritette poharát. A jelen volt hölgyek névsora a következő: *Asszonyok*: Pál Endréné, Lasin Sándorné (Atya), Szücs Józsefné, Noéh Ignáczné, Horvát Mórné (Szatmár), Kanizsay Imréné, Melegh Gyuláné, Berger Gyuláné, Salamon Józsefné (P.-Darócz) *Selyeby Gézána* (Csaholcz), *Lengyel Istvánné* (Csenger), *Rácz Miksáné* (Nagypalád). — *Lányok*: Kanizsay Etelka, Melegh Mariska, Salamon Lujza és Giza, Bota Etelka, Péter Anna és Eszter, Katona Borbála (P.-Darócz), Lasin Valéria (Atya), Lengyel Hedvig és Margit (Csenger), Papp Mariska és Erdelyi Jolán (Szatmár).

Szatmár viczcz. A Szatmári Hírlap politikai czégére daczára, úgy látszik, hogy az épen most kinszenvedett „*Sárkány*” babéraira vágyódik, mert egy idő óta irányt tévesztve ahelyett, hogy hasznos és szükséges tárgyak megbeszélésére fordítaná idejét, kétes értékű vicczek gyártásában utazik. Legutóbb a káptalanra irányozta sületlen tréfáinak fulánkját, minthogy azonban egy megtörténtnek mondott dolog van előadva, sokat tévedésbe ejthet és arra czéloz, hogy ezt a tiszteletre méltó testületet nevetséges színben tüntesse fel, kötelességünk kijelenteni, hogy a Sz. H. pletykájából egy betű sem igaz. Azt beszéli olvasóinak, hogy Kolb Mór, egy élelmes házúgynök busás áron megvétette a káptalannal a Gúntnerfele házastelket, mely a kath. kaszinó és a Czezil egylet között fekszik. Azzal a furfangos ötlettel állított ugyanis be az alapítványi pénztárba, hogy ki akarja fizetni a házon levő káptalani adósságot, mert a telket teleknyilvilleg tisztázni kívánja az új vevő, a status quo ante izr. hitközség, mely épen most alkuszik reá, zsidó templomot akarván oda építeni. Lett erre nagy riadalom, mert semmiképen sem szerették volna, hogy a püspöki palota közelébe és a szent épületek közzé odakerüljön a zsidó templom. A káptalan nagy sebbel-lobbal meg is vette a házat és fizetett mesebeli princz, aki két kézzel szórja a kincseket, holott a zsidóknak eszökben sem volt megvenni a Gúntnerháza. Ez a Sz. H. hosszú lére eresztett pertraktációjának a lényege. Megkérdezték *Pemp* kanonok urat, az alapítványi pénztár gondnokát, azt a választ kaptuk, hogy a káptalan mintegy két évvel ezelőtt megvette ugyan a Gúntnerháza, de ott semmiféle ügynök nem közvetített, ebben az ügyben Kolb Mórral sem ő, sem a pénztári tisztviselők közül egyik sem beszélt. Igaz, hogy a Sz. H. által említett ötlettel egy magas, sovány zsidó, akinek azonban a nevét nem tudja, meg akarta vétetni, nem a Gúntnerháza, hanem a Rózsaféle telket, mely a kath. kaszinónak másik szomszédja. Mikor azonban hallotta, hogy kicsoda a vevő, azt felelte rá, hogy csak vegyék meg, mert akkor legalább tisztességes szomszédja lesz a kaszinónak. Tudvalevőleg ezt a teket máig sem vette meg a káptalan. Minthogy azonban a Sz. H. tegnapi számában Kolb aláírásával egy nyilatkozat jelent meg, mely az említett lap állítását igazolja,

kíváncsiak voltunk reá, hogy kivel beszélt hát Kolb, mert sem a káptalani gondnok, sem a tisztikar az ő szerepléséről a Gúntnerfele telek megvételénél semmit sem tudnak. Kérdésünkre egész izgatottan azt a választ adta: „En nem beszéltem senkivel, számár viczcz az egész, amit kiszineztek, sőt belekényszerítettek a tegnapi nyilatkozatba is.” Ime tehát tisztán áll a dolog. Semmi kifogásunk az ellen, ha a Sz. H. széles jókedvében vicczalap szerepére akarja színvonalát alacsonyítani, de ha vicczelődni akar, ne toladódjék olyan magasra, hanem keressen magához illő komédiát, mert ez a tiszteletre méltó testület egyáltalában nem alkalmas arra, hogy éretlen zsidógyerekek czélláblául tüsszék ki „számár vicczeknek.”

Iskolai értesítés. A szatmári róm. kath. elemi fiu-népiskolába a tanulók beírása az 1903—1904. iskolai évre szeptember hó 1., 2., 3. és 4. évi történelmi délelőtti órától 8 órától 11 és fél óráig. — Felkérnek a szülők és gyámok, hogy iskolaköteles gyermekeiket és gyámoltjaikat sziveskedjenek ezen idő alatt beírni, mert azon időn túl csak fontos okok alapján vehetők fel a növendékek. Az iskolai év ünnepies megnyitása szeptember hó 5-én lesz és az nap délután kezdetét veszi a rendes tanítás. *Az elemi népiskola első osztályába* nem vehető fel azon gyermek, ki *életének hatodik évét* még nem töltötte be. Az első osztályba való beírásnál szatmári születésű róm. kath. vallású gyermekek születési bizonyítványát (anyakönyvi igazolványát) nem szükséges bemutatni, mivel ezek születésére vonatkozó adatok hivatalból jutnak el az iskola igazgatóságához. *A tanítás teljesen ingyenes.* A tanulók sem felvételi, sem tandíjat, sőt a 30 fillér hozzájárulást az orsz. t. nyugdíj-alaphoz sem fizetik. *A más iskolából jött tanulók nyilvános bizonyítványuk és anyakönyvi kivonatuk, valamint oltási bizonyítványuk felmutatása után, — a bizonyítvány nélkül jelentkezők a felvételi vizsgálat sikeres kiállása után vétetnek fel bizonyítványuknak, illetve ismereteiknek megfelelő osztályba. — A felvételi vizsgálat is teljesen díjmentes. — Javító és magánvizsgálatok a beírás napjain tartatnak.* Szatmár-Németi, 1903. augusztus hó 19.

A róm. kath. elemi fiu-népiskola igazgatósága.

Elvi döntés. Némi szolgálatot vélünk tenni ezáltal, ha az alább közölt közigazgatási bíróság elvi döntvényét közzéteszszük. A kir. adóhivatalok tisztai személyzete részint tájékoztatásból, részint a törvények téves magyarázatából igen gyakran ugyanazon nemű alapítványi összegeket más és más felfogás szerint bírálják meg, és e szerint bírálják meg és e miatt sokszor elég súlyos tőkénket megcsorbítják az által, hogy nem egyenérték alá, hanem 10% ajándékozási illeték zsinórmértéke alá veszik, habár az alapítványi levélben világosan kitétetik, hogy ezt az alapítványi tőkét az alapítótól kézzel-kézre átvettük, semmiféle irás nélkül. *Ha tehát az alapító az alapítványi levelet maga alá nem írja, ha a tőkét szóbeli kijelentés mellett átadja, miszerint e tőke ilyen stb. alapítvány megtétele végett személyesen, vagy küldöncz, vagy posta útján — mint az esetben is történt — kezeinkhez juttatja, ezen esetekben egyenérték alá esik 10 év múltán, de ajándékozási illeték alá nem vonható.* Azon néhol nem divó gyakorlat, hogy az ily módon létrejött alapítvány egyszerűen be sem jelentendő, nem helyes, mert az állam minden jogügyletről tudomással akar birni, és azt is megbírsághatja, ha valaki a 2 tized percentnyi egyenérték alól kivonja magát, ezen dolog sem nem helyes, de nem is tanácsos. A magyar királyi közigazgatási bíróság P. R. plebános mint a pereszlényi róm. kath. templom képviselője pereszlényi lakosnak jogilleték ügyét, melyben a nagytapolcsányi magyar királyi adóhivatal 20 ko-

korona jogilletéket szabott ki, s ezt a nyit-rai magyar királyi pénzügyigazgatóság helyben hagyta, nevezett fél által beadott panasz folytán 1902. évi május hó 23. napján tartott nyilvános ülésben tárgyalás alá vevén, következőleg ítélte 7147/1902. sz. a.: A magyar királyi közigazgatási bíróság a panasznak helyt adván, s a panaszolt 20 koronányi illeték törlésnek elrendelésével kimondja, hogy a kérdéses alapítvány után illeték egyenérték fizetendő. — Mert: Az illetéki szabályok 1. §-ának t. 2. pontjai szerint ingóságoknak élők között történő ajándékozása csak akkor esik illeték alá, ha a jogügyletről állított ki. Jelen esetben állított ugyan ki egy okirat a szóban forgó alapítványról, — de ezt csupán a megajándékozott egyház képviselői írták alá. Minthogy pedig az illetéki díjjegyzék 43. tétel 4-ik bekezdésében foglalt elvi rendelkezés nem hagy fenn kétséget arra nézve, hogy az ily ajándékozási szók okirat illetékkiszabás szempontjából csak akkor jöhet figyelembe, ha azt az ajándékozó fél is aláírta, mi jelen esetben meg nem történt, ennél fogva a jogügylet ajándékozási illeték tárgya nem lehet.

Sok a tanítónő. Eddig az ideig az ország 8 állami tanítónőképzőjébe összesen 240 helyre 1600 kisasszony jelentkezett. Átlag minden intézetben 200 kisasszony akar növendékül beiratkozni, holott csak 30 tanuló vehetnek föl. A pályaválasztó leányok közül tehát hatszor annyian esalódnak már az első lépésnél, mint a hányan czélhoz jutnak. Nem is szólva arról, hogy a valóban fölvevett tanulók esalódása még csak akkor következik be igazán, amikor a tanítói oklevelet már megkapták, de álláshoz még protekcióval sem juthatnak. Akkor a tanítónőképzők tultermelése, hogy az ötezer tagból álló tanítónői karra évenként éppugy ezer és egy néhány új tanítónői oklevél kibocsátása esik, mint a hogyan huszonkétezer tanítói állomás szukreszcenciájára is évenként ezer és egy néhány új tanítói oklevél jut.

Öngyilkosság. Nagy szenzációt keltő, öngyilkosság történt Munkácsen a mult nap. Egy érettségit tett ifju, *Adrigán István*, *Adrigán Dénes* vasuti raktárnok 19 éves fia délelőtt 9 órakor, midőn édes anyja elutazott, atyja pedig hivatalos teendőit végezte a vasuton, — öngyilkossá lett. Mig ugyanis testvérei benn voltak a szobában, ő felment az udvarukon levő istálló padlására, hol a széna fölrakásához szolgáló nyilas deszkáit félretelve, a nyakára hurkolt kötelet egy gerendához erősítette, azután hirtelen leugrott úgy, hogy az erős rándulástól egy nyakcsigolyája is kimozdult helyéből s a halál oly hamar beállott, hogy mire egyik öcsce az öngyilkosságot észrevette és segélykiáltásaira a szomszédok összefutottak s a kötelet elvagták, a szerencsétlen ifju már kinszenvedett. Tettének legvalószínűbb okául azt említik, hogy félt, hogy a *Ludoviceumba* föl nem veszik (a mi pedig a legfőbb vágya volt), mivel csak a 2 ik helyen volt ajánlva. Temo-tése hétfőn délután igen nagy részvét mellett ment végbe.

Legujabb önkéntesi jogosultság. A belügyminiszter a vármegye közigazgatási bizottságát arról értesítette, hogy az állami felsőbb ipariskolákat is oly intézeteknek jelenti ki, melyek az egy évi önkéntesi kedvezmény tekintetében, valamint az 1883. évi I. t.-cz. szempontjából kijelölendő állásokra nézve a törvényes minősítés tekintetében a középiskolai, nevezetesen a főgymnasiumok s főreáliskolák végzettségével egyenranguaknak tekinthetők s ennél fogva a középiskolákkal egyenrangú tanintézetek közé tartoznak.

Megnyilt a vadászidény. E hó 15-ike óta megszűnt a tilalom a nyulakra, foglyokra, sőt kopókkal is lehet már vadászni. Hangos már az erdő és mező a kutyák csaholásától, a puskák dörejétől. A nyultársadalomban a gyászesetek napirenden vannak.

A „STAR” életbiztosító-társ. főigazgatója

Aki házat, birtokot, gözmalmot, és erdőt venni vagy eladni, lakásokat bérbe adni vagy bérbe kényelmesen (mérsékelt közvetítési díj mellett) óhajt, ugyszinte birtok vagy házra olesó törlesztéses jelzalogkölsönt akar, vagy bárminő helybeli vagy vidéki részvényre van szüksége, vagy azokat eladni akarja, e czéggel lépjen érintkezésbe és meg fog róla győződni, hogy kiterjedt előnyös ismerettsége folytán hivatásának megfelel.

Birtokokat bérletre vagy eladásra sürgösen keres.

Vidékre azonnal válaszol.

Szigeti József

22 év óta fennálló hat. eng. ház- és birtok eladási, törlesztéses jelzalogkölsön közvetítési irodája.

Iroda: Szatmár, Eötvös-utca 5. sz. Unger István-féle ház.

Lakásom: Rákóczy-utca 10.

Az első oszt. Betörés ellen bizt.-t. főügy.

Magyar Kir. Szabadalm. Osztályosorszátek elarusítója.

A os. Kir. szab. kölsönös Tizakbiztosító-intézet főigazgatója.

Árjegyzék.

BÖLÖNYI LÁSZLÓ

Telefon 85.
Helyi 1 kor. értékű vásárlás már helybe szállitva.

MÉSZÁROS és HENTES, FRISS és FÜSTÖLT HUSNEMÜEK ÜZLETÉBÖL
Szatmár, Széchenyi-utca sarkán.

Helybelli megrendelések hazaszállitva.

Az árak változás esetén kötelezettség nélkül készpénz, vagy utánvétellel értendök.

5 kilós postarendelmény pontosan eszközöltetik.

Friss husok.		Füstölt áruk.	
	frt. kr.		frt. kr.
1 ko. I. Marha hus	52	1 ko. debreczeni páros	90
” ” Sortés	60	” ” Lengyel kolbász	80
” ” Borju	56	” ” Sonka kolbász	80
” ” Bárány	—	” ” krakói	80
” ” Juh	—	” ” Krinolin	80
” ” Friss háj olvasztani	80	” ” Parizer	80
” ” szalona	80	” ” Máj sajt	80
” ” ” bőr nélkü	72	” ” Disznófej sajt	74
” ” Friss kolbász bors.	100	100 pár Virsli tormás	5
” ” fok. czitr.	70	100 pár frankfurti	8
” ” Friss zsir	96	100 drb. Salvaládé	5
1 ko. Szalámi	180		
” ” füst. magyar kolb.	90	1 ko. Sonka pácizolt	110

Szalónak.

1 ko. Sonka csont nélkü	120
” ” ” kiföve	2
” ” Császár hus börrrel	80
” ” Karaj bőr nélkü	80
” ” Lapoczka és oldal	72
1 ko. Pácizolt nyelv	1
1 drb. Sertés nyelv	20
1 ko. Tepertö	60
100 ko. Fehér szalona	80
1 ko. Paprikás stráf	90
” ” Kolozsvári szelet	90
” ” Füstölt szalona	88

Tisztelettel

BÖLÖNYI LÁSZLÓ

SZEPTEMBER 1-től HÁZITANITÓNAK

ajálkozik IV. éves képezdész, ki egy évig mintkantor tanító működött s előzőleg mint nevelő volt alkalmazásban. Kitünő okmányai vannak. Czim: Somogyi E. kitanító Dobó-Ruszka (Ungm)

Pályázati hirdetemény.

Károlyi Lajos gróf ur Öméltósága erdődi uradalmának Lajosmajori gazdaságában szervezett nyilvános jellegű magán népiskolájánál egy tanítói állomás betöltésére pályázat hirdettetik.

Javadalma: A törvényt szerinti két padozott szoba, konyha, kamarával és egy negyed holdnyi kerttel ellátott lakáson kívül: Készpénzben — — — 400 korona.

Terményekben: 6 hl. buza, 12 hl. rozs, 8 hl. árpa, 1 drb. öreg so.ány sertés, 16 köbméter tüzihasábfá egy és fél kat. hold tavaszi tengeri föld használata és 1 drb. tehén, 1 drb. növendék üszömarhának nyári legeltetése, melynek pénzértéke circa — 400 korona.

Összesen: 800 korona.

Értékben s az arra jogot nyeröknek évi 100 korona ötödévi korpótlék.

Pályázhatnak róm. kath. vallásu okleveles tanítók, kik a vallástant is képesek tanítani.

Kinevezés még nem véglegesen alkalmazott tanítóknál az egy évi próba év fenntartása mellett fog történni s az alkalmazott tanító köteles leendő a róm. kath. vallástant is tanítani s azonkívül szünidejében minden gazdasági munkánál úgy külső mint belső irodai teendőkben díjtalanul a tisztség rendelkezése szerint segédkezni, külön díjazást csupán a nagy szünidőben cséplésnél fog naponként két koronát kapni.

Kellőleg felszerelt — Méltóságos gróf Károlyi Lajos urhoz czimzett kérvények 1903. szeptember hó 10-éig alulirott uradalmi főtiszthez küldendök.

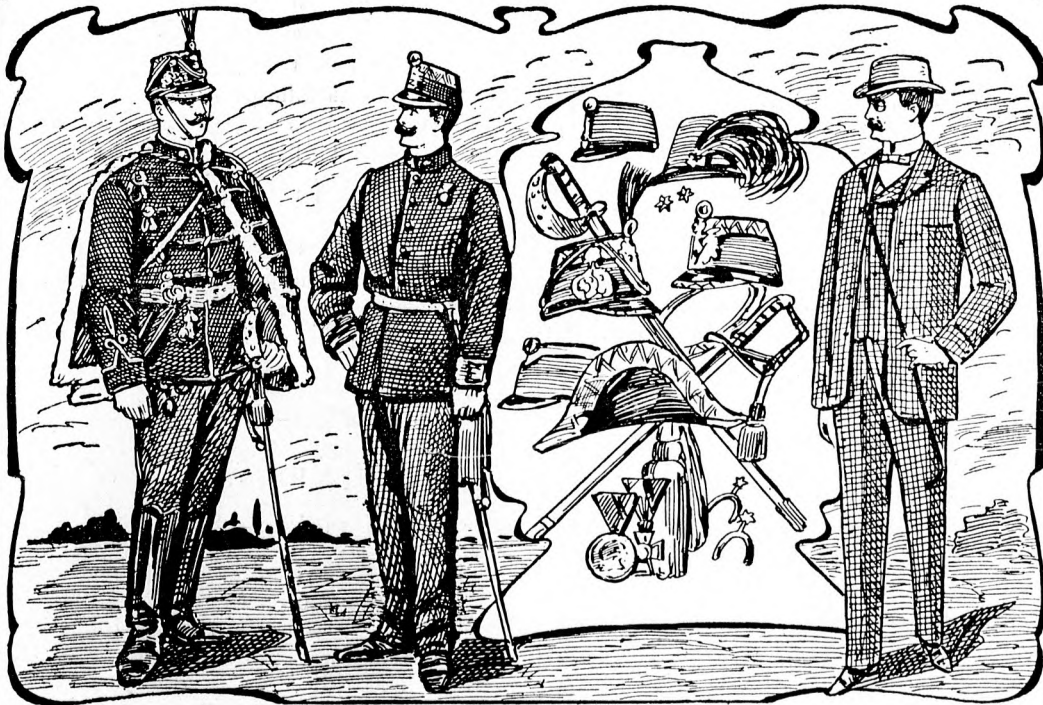
Erdőd, Szatmármegye, 1903. Augusztus hó 11-én.

Rébay Dezső.
urad. intéző.

INGLIK JÓZSEF

polgári-, papi- és egyenruha-üzlete

Szatmáron, Deák-tér, (Városház-épület).



Több egyenruházati intézet szerződött szállítója.

Készit mindennemű polgári öltönyöket, papi reverendákat; mindennemű öltöny készítésnél a fösulyt az elegáns szabás és finom kivitelre fektetem, a mellett teljes kezességet vállalok szállitmányaim valódi szine és tartosságáért.

Állandó nagy raktár honi és angol gyártmányu szövetekben. Elsőrangu egyenruházati és hadi felszerelési intézet. Üzletem nagy forgalma által áruimat olesőbb ár mellett szállithatom, mint bármely más czég.

Átalakitások gyorsan és olesón eszközöltetnek.

Kérem ennél fogva engem becses megrendeléseivel megtisztelni biztositom, hogy a legcsekélyebb megrendelésnél is a legnagyobb megelégedésére fogok szolgálni.

Maradtam kiváló tisztelettel:

INGLIK JÓZSEF,
szabó mester.

PÁZMÁNY-SAJTÓ KÖNYVNYOMDA

SZATMÁR, ISKOLA-köz 3.

Készít mindennemű nyomda szakba vágó munkákat a **legutányosabb árak** mellett.

Vidéki megrendeléseket azonnal készít s továbbít.

EGYHÁZI, ISKOLAI nyomtatványokból NAGY RAKTÁR.

IRODAI SZEREK s PAPIROK a

*** LEGOLCSÓBB ÁRON ***
szerezhetők be.

Ugyanitt rendelhető meg a

„H E T I S Z E M L E“

politikai lap is,

melynek előfizetési ára egész évre 6 kor. Tanítók- és Iparosoknak 4 kor.

Hirdetések jutányosan vétetnek fel.

és szájviz.

Fogorvosi műtermem

(Hám-János-utca 1. sz. a színház mellett) újra rendezve, készítek: egyes fogakat, teljes fogsorokat kaucsuk és arany foglalványon.

!!! Kivánatra szájpad nélkül !!!

Porcellán, arany, platin és cement tömést,

arany fogkoronákat.

Foghuzás a legújabb feltalált szerkekkel teljesen fájdalom nélkül.

Rendelek d. e. 8 órától d. u. 5-ig.

Albisi **Bakcsy Domokos**,
orvos-fogorvos.

és szájviz.

Tüzifa-eladás.

2 éves vágásu

első rendű

hasáb-, eser-, bükk- és gyertyán

köbméterje házhoz szállítva — — — 5.50
10 köbméter házhoz szállítva — — — 54 kor.

Legkevesebb 2 köbméter szállítható.

Megrendelhető a **Szatmár-erdői h. é. vasut üzletkezelőségénél, Szatmár, Teleky-ut. 3. sz. és a Szatmár-Németi-i ipari hitel-szövetkezet áruessarnokában Deák-tér 5. sz.**

Tavaszi és nyári idény!!

PÁSKUJ IMRE

Szepességi gyepen fehéritett len-vásznak. damasz asztal- és ágyneműek gyári árakban, valamint szepes-iglói pamutvásznak és siffonok. Erdélyi gyapjuszövetek férfi öltözetekre, tavaszi,

nyári, őszi és téli női és férfi felöltőkre való kelmék.

Saját készítményű fehérműlüm az ezredéves országos kiállításon jeles munka, versenyképesség és új iparág fejlesztésért milleniumi éremmel kitüntette.

HAZAI IPARCSARNOKA SZATMÁRON.

Női, férfi, leány- és fiu-fehérműek gyára.

Nagy raktár a híres pécsi keptyűkből, női derékfűzőkből (Miederekből) nemez-kalapokból, sapkák, női muffok és gallérok, divatos nap- és esőernyők, nyakkenők, gallérok, kezelők stb.

Székelyföldi és bánáti házi iparczikkek. Szőtt női és férfi mosókelmék, minden fajtájú **divatos női ruhakelmék**, reverendaanyagok férfi és gyermek posztó-kalapok, kassai harisnyák, kötött keptyűk, budai és székesfehérvári kékkfestő és minden színű divatos cretonok, vollek, zseftek és battistok; kalotaszegi „varrottások”, bánáti eszékely kötének, függönyök, ág- és asztalterítők, kezdett munkák nagy választékban, szőnyegek, paplanok, pokróczok matrácok stb. stb.

Teljes menyasszonyi kelengyék

legszebb kivitelben a legrövidebb idő alatt készítettnek.

Női és férfi ruhák és fehérműek varratását vállalom.

Mintákat és árjegyzéket vidékre

bérmentve küldök.

Ruházati műterem a főtiszt. papság részére

a „vörös kereszt“-hez.

Kitüntetve:

Bécs, Páris, London, Madrid, Brüssel, Bologne, Tunis, St.-Gilet stb.

SKARDA VILMOS

IV. Waltergasse 1. Bécs. IV. Favoritenstrasse 28.

Ajánl

papi-, rend- és világi

RUHÁKAT;

havelokokat.

Biretumok, kollárék,

chemisettek, házi- és utisapkák, kapuciumok, cingulusok nagy választékban. Valamennyi készítmény a legjobb anyagból tartós és diszes kivitelben **Szövetek méter száma** is eladatnak.

EGYHÁZI SZEREK

végleges megrendelés után olcsón szállíttatnak
Arjegyzékek és szövetminták ingyen és bérmentve.

Szatmáron, nyomtatott a „Pázmány-Sajtó” könyvnyomdában.